

Precizări privind aplicarea prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice

După cum se cunoaște, sistemul de pensii din România se află în fața unei etape noi de reformă, determinată de o serie de factori macro-economi și sociali care au impus schimbări atât în ceea ce privește sistemul public de pensii (elementele parametrice, condițiile de eligibilitate pentru diferitele categorii de pensie, creșterea gradului de responsabilitate și control, etc), cât și în ceea ce privește sistemele neintegrate acestuia.

Principalele direcții ale reformei vizează:

- **Lărgirea sferei de cuprindere a asigurării obligatorii** – prin integrarea în sistemul unitar de pensii publice a persoanelor care aparțineau unor sisteme speciale (pensiile militare), precum și a persoanelor care realizează venituri din profesii liberale;
- **Îmbunătățirea sustenabilității financiare a sistemului de pensii** – prin introducerea unor condiții mai restrictive privind accesul la pensia anticipată parțială și la pensia de invaliditate;
- **Menținerea standardului de viață al pensionarilor în plată** – prin corelarea puterii de cumpărare a pensionarilor în raport cu rata inflației;
- **Asigurarea unui tratament corect al persoanelor asigurate, viitori pensionari** – prin reglementarea modului de stabilire a pensiei în directă corelație cu nivelul veniturilor asigurate pentru care s-au achitat contribuțiile de asigurări sociale;
- **Descurajarea pensionărilor anticipate** – prin majorarea coeficientului de penalizare a pensiei;
- **Implementarea unor criterii mai stricte în ceea ce privește accesul la pensia de invaliditate** și intensificarea controalelor ulterioare;
- **Creșterea vârstelor de pensionare** ca urmare a creșterii speranței de viață a populației și egalizarea graduală – până în anul 2030 – a stagiului complet de cotizare pentru femei și bărbați.

Trebuie menționat că aceste direcții de acțiune se circumscriu preocupărilor generale manifestate, în domeniul pensiilor, de statele membre ale Uniunii Europene, documente comunitare recente subliniind faptul că, în contextul unei societăți cu o populație îmbătrânită, va fi din ce în ce mai greu să se asigure sustenabilitatea financiară a sistemelor de pensii.

De asemenea, se apreciază că trebuie să existe un raport adecvat între populația activă și populația retrasă la pensie, în acest sens fiind făcută recomandarea de a se limita accesul la pensia anticipată.

În final, este demn de menționat și faptul că, în anul 2003, Comisia Europeană a elaborat Raportul privind pensiile sigure și adecvate, document în care a fost subliniată următoarea idee: „*cheia succesului reformelor rezidă în echilibrul între preocupările sociale și cele financiare*”.

CUM SE REALIZEAZĂ CREȘTEREA VÂRSTELOR DE PENSIONARE PENTRU FEMEI ȘI BĂRBAȚI?

La data intrării în vigoare a Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, prevederile Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cele ale Legii nr.164/2001 privind pensiile militare de stat, precum și o serie de alte dispoziții referitoare la vârstele de pensionare ale unor categorii socio-profesionale au fost abrogate.

Astfel, potrivit prevederilor art. 53 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, vârsta standard de pensionare este 63 de ani pentru femei și de 65 de ani pentru bărbați.

Atingerea acestor vârste se va realiza printr-o creștere graduală, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 5 la lege.

Cu alte cuvinte, **în intervalul ianuarie 2011 – ianuarie 2015**, vârsta de pensionare a femeilor va crește de la 59 de ani la 60 de ani, iar cea a bărbaților va crește de la 64 de ani la 65 de ani.

La finele acestei perioade, se continuă creșterea graduală a vârstei de pensionare numai pentru femei, de la 60 de ani la 63 de ani, **până în anul 2030**.

Totodată, este reglementată creșterea stagiului minim de cotizare la **15 ani**, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Atingerea acestui stagiului minim se va realiza prin creșterea graduală conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 5.

Cu alte cuvinte, **în intervalul ianuarie 2011 – ianuarie 2015**, stagiul minim de cotizare va crește de la 13 ani la 15 ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați.

De asemenea, stagiul complet de cotizare va ajunge la **35 de ani** atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Atingerea acestui stagiului se va realiza printr-o creștere graduală, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 5.

Cu alte cuvinte, **în intervalul ianuarie 2011 – ianuarie 2015**, stagiul complet de cotizare pentru femei va crește de la 28 ani la 30 de ani, iar pentru bărbați de la 33 de ani la 35 de ani.

La finele acestei perioade, se continuă creșterea graduală a stagiului complet de cotizare numai pentru femei, de la 30 de ani la 35 de ani, **până în anul 2030**.

CUM SE REALIZEAZĂ CREȘTEREA VÂRSTELOR DE PENSIONARE PENTRU PERSONALUL DIN DOMENIUL APĂRĂRII NAȚIONALE, ORDINII PUBLICE ȘI SIGURANȚEI NAȚIONALE ?

Având în vedere integrarea în sistemul unitar al pensiilor publice a cadrelor militare în activitate, a polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, Legea nr.263/2010 reglementează și condițiile de pensionare pentru aceste categorii de asigurați, după cum urmează:

- Vârsta standard de pensionare de **60 de ani**, atât pentru femei, cât și pentru bărbați;
- Stagiul minim de cotizare în specialitate de **20 de ani**, atât pentru femei, cât și pentru bărbați;
- Stagiul complet de cotizare de **30 de ani**, atât pentru femei, cât și pentru bărbați;

Atingerea vârstelor standard de pensionare și a stagiilor de cotizare menționate mai sus se va realiza conform eșalonării prevăzute în anexa nr.6 la lege, într-un interval cuprins **între luna februarie 2011 și luna ianuarie 2030**.

CE SE VA ÎNTÂMPLA CU PENSIILE STABILITE PRIN LEGI SPECIALE, AFLATE ÎN PLATĂ LA DATA INTRĂRII ÎN VIGOARE A LEGII PRIVIND SISTEMUL UNITAR DE PENSII PUBLICE?

Conform prevederilor art. 1 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, au fost recalculat, conform principiului contributivității, următoarele categorii de pensii stabilite în baza unor legi speciale:

- a) pensiile militare de stat;
- b) pensiile de stat ale polițiștilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor;

- c) pensiile de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea;
- d) pensiile de serviciu ale personalului diplomatic și consular;
- e) pensiile de serviciu ale funcționarilor publici parlamentari;
- f) pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor;
- g) pensiile de serviciu ale personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă;
- h) pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi.

Conform dispozițiilor Hotărârii de Guvern nr. 737/2010 privind metodologia de recalculare a categoriilor de pensii de serviciu prevăzute la art. 1, lit. c) – h) din Legea nr. 119/2010, începând cu luna **septembrie 2010**, pensiile de serviciu stabilite în fostul sistem public au fost recalculate conform algoritmului de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, modificată și completată.

De asemenea, potrivit dispozițiilor Hotărârii de Guvern nr. 735/2010 pentru recalcularea pensiilor stabilite potrivit legislației privind pensiile militare de stat, a pensiilor de stat ale politistilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, aceste categorii de pensii au fost prevăzute a fi recalculate conform algoritmului de calcul utilizat pentru pensiile din sistemul public, într-o perioadă de 5 luni de la data intrării în vigoare a hotărârii de guvern menționate anterior.

Recalcularea a fost efectuată de casele de pensii sectoriale care funcționează în subordinea instituțiilor în evidența cărora se află persoanele beneficiare.

PERSOANELE APARTINÂND SISTEMELOR SPECIALE DE PENSII CARE VOR FI INTEGRATE ÎN SISTEMUL DE PENSII PUBLICE VOR PLĂTI CONTRIBUȚIILE DE ASIGURĂRI SOCIALE?

- În sistemul public de pensii sunt **asigurate obligatoriu**, prin efectul legii, și următoarele categorii de persoane:
 - **soldatii și gradații voluntari** care își desfășoară activitatea pe baza unui contract individual de muncă,
 - **cadrele militare în activitate,**
 - **soldații și gradații voluntari,**
 - **polițiștii,**
 - **funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;**
- Declarația nominală de asigurare se **transmite casei de pensii sectoriale**, de către angajatorii din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;
- **Cotele de contribuție de asigurări sociale pentru anul 2011 sunt:**
 - pentru condiții normale de muncă 31,3%
 - pentru condiții deosebite de muncă 36,3%
 - pentru condiții speciale de muncă 41,3%
- **Cota contribuției individuale de asigurări sociale este de 10,5%**, indiferent de condițiile de muncă;
- Introducerea contribuției de asigurări sociale suportată de cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației

penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale **nu va diminua venitul net al acestora;**

- Drepturile salariale și veniturile asigurate **se majorează corespunzător** diferenței între cota de contribuție individuală de asigurări sociale prevăzută de Legea 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și cota de contribuție individuală prevăzută de legislația anterioară;

În ceea ce privește dreptul la pensie, acesta se va stabili conform aceluiași principiu al contributivității, pe baza sistemului de puncte care a fost introdus din 2001 pentru pensionarii din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat.

Pe cale de consecință, va fi determinat un punctaj mediu anual prin valorificarea soldei brute care a constituit baza de calcul a contribuției de asigurări sociale, iar punctajul mediu anual determinat se va înmulți cu valoarea unui punct de pensie, stabilită în condițiile legii.

CUM SE DETERMINĂ ȘI CARE VA FI EVOLUȚIA VALORII PUNCTULUI DE PENSIE?

Valoarea punctului de pensie se stabilește prin legea pensiilor; în conformitate cu prevederile Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, la data intrării în vigoare a legii valoarea punctului de pensie este de 732,8 lei.

Începând cu 1 ianuarie 2012, valoarea punctului de pensie va fi indexată anual cu 100% din rata inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, înregistrate în anul precedent.

De exemplu, dacă în anul 2011 se va înregistra o rată a inflației de 5.3% și o creștere a câștigului salarial brut de 0.4%, valoarea punctului de pensie de 732,8 lei va fi indexată cu 5.3% (100% rata inflației), la care se adaugă 0.2 % (50% x 0,4%), adică cu 5.5%, rezultând o valoare a punctului de pensie de 773,1 lei.

În situația în care unul dintre acești indicatori înregistrează valori negative, la stabilirea valorii punctului de pensie se utilizează indicatorul cu valoare pozitivă, iar în situația în care ambii indicatori au valori negative, se păstrează ultima valoare a punctului de pensie. În acest fel, conform acestei formule de indexare, **valoarea punctului de pensie nu va scădea.**

Începând cu anul 2021, valoarea punctului de pensie urmează a se indexa anual cu 100% rata inflației, la care se va adăuga 45% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, înregistrate în anul precedent. Procentul din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, luat în considerare la indexarea anuală a valorii punctului de pensie, urmează a se reduce, gradual, cu câte 5 % în fiecare an.

Începând cu anul 2030, potrivit legii, valoarea punctului de pensie urmează a se indexa cu 100% rata inflației înregistrată în anul precedent.

De asemenea, pentru persoanele care se vor înscrie la pensie începând cu 1 ianuarie 2012, la punctajul mediu anual determinat se va aplica un **indice de corecție**, calculat ca raport între 43,3% din câștigul salarial mediu brut realizat pe anul precedent și valoarea unui punct de pensie în vigoare la acea dată. Indicele de corecție menționat se aplică o singură dată, la înscrierea inițială la pensie. **Acest lucru va face ca, la momentul pensionării, să existe o legătură strânsă între câștigul salarial avut și pensia obținută de noul pensionar.**

Având în vedere că într-un orizont mediu de timp nici creșterile salariale nu vor mai înregistra creșteri semnificative, situație care se regăsește și la nivelul altor state, apreciem că

decuplarea valorii punctului de pensie de câștigul salarial mediu brut, începând din anul 2030, nu va avea efecte negative asupra cuantumului pensiilor.

CARE SUNT MODIFICĂRILE PE CARE LEGEA NR. 263/2010 PRIVIND SISTEMUL UNITAR DE PENSII PUBLICE LE PREVEDE CU REFERIRE LA PENSIA ANTICIPATĂ, RESPECTIV PENSIA ANTICIPATĂ PARȚIALĂ?

Pensia anticipată

- Potrivit prevederilor Legii nr. 263/2011 privind sistemul unitar de pensii publice, intrată în vigoare la data de **01.01.2011**, **pensia anticipată** se cuvine cu cel mult **5 ani** înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare cu cel puțin **8 ani** mai mare decât stagiul complet de cotizare prevăzut de lege.

Față de legislația anterioară, care prevedea acordarea pensiei anticipate pentru asigurații care au depășit stagiul complet de cotizare cu cel puțin 10 ani, prezenta lege este mai generoasă.

- La stabilirea acestei categorii de pensii **nu sunt luate în considerare perioadele asimilate stagiului de cotizare** (stagiul militar obligatoriu, perioada studiilor superioare absolvite la zi, pensionarea de invaliditate, scoala militara);
- Perioadele asimilate stagiului de cotizare se vor valorifica la trecerea la pensia pentru limită de vârstă;
- Este interzis cumulul pensiei anticipate cu venituri obținute în calitatea de asigurat obligatoriu al sistemului unitar de pensii publice; **excepția o reprezintă consilierii locali și consilierii județeni**. Pentru a evita înregistrarea unor debite reprezentând drepturi încasate necuvenit, persoana aflată în situație de cumul al pensiei anticipate cu alte venituri de natura celor menționate mai sus trebuie să solicite casei teritoriale de pensii/casei de pensii sectoriale care achită drepturile suspendarea plății pensiei anticipate;
- Trecerea de la pensia anticipată la pensia pentru limită de vârstă **se face din oficiu**, spre deosebire de legislația anterioară, care condiționa această trecere de depunerea unei cereri de către pensionar;
- **Reducerea vârstei** standard de pensionare prevăzută pentru pensia anticipată **nu poate fi cumulată** cu nicio altă reducere prevăzută de lege sau de alte acte normative.

În cazul persoanelor asigurate care fac parte din cadrele militare în activitate, a polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, Legea nr.263/2010 **impune obligativitatea realizării stagiului minim de cotizare în specialitate** și regăsirea în anumite situații expres prevăzute de lege.

Pensia anticipată parțială

- Potrivit prevederilor Legii nr. 263/2011 privind sistemul unitar de pensii publice, intrată în vigoare la data de **01.01.2011**, **pensia anticipată parțială** se cuvine cu cel mult **5 ani** înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare cu până la **8 ani** mai mare decât stagiul complet de cotizare prevăzut de lege.

- La stabilirea acestei categorii de pensii **nu sunt luate în considerare perioadele asimilate stagiului de cotizare** (stagiul militar obligatoriu, perioada studiilor superioare absolvite la zi, pensionarea de invaliditate, scoala militara);
- Perioadele asimilate stagiului de cotizare se vor valorifica la trecerea la pensia pentru limită de vârstă;
- Este interzis cumulul pensiei anticipate parțiale cu venituri obținute în calitate de asigurat obligatoriu al sistemului unitar de pensii publice; **excepția o reprezintă consilierii locali și consilierii județeni**. Pentru a evita înregistrarea unor debite reprezentând drepturi încasate necuvenit, persoana aflată în situație de cumul al pensiei anticipate parțiale cu alte venituri de natura celor menționate mai sus trebuie să solicite casei teritoriale de pensii/casei de pensii sectoriale care achită drepturile suspendarea plății pensiei anticipate parțiale;
- Trecerea de la pensia anticipată parțială la pensia pentru limită de vârstă **se face din oficiu**, spre deosebire de legislația anterioară, care condiționa această trecere de depunerea unei cereri de către pensionar;
- **Reducerea vârstei** standard de pensionare prevăzută pentru pensia anticipată parțială **nu poate fi cumulată** cu nicio altă reducere prevăzută de lege sau de alte acte normative.
- Procentul de penalizare a cuantumului pensiei este fix – **0,75%** pentru fiecare lună de anticipare, ceea ce poate conduce la o **penalizare maximă de 45%** din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă. Legislația anterioară prevedea procente diferențiate, cuprinse între 0,5% și 0,50%, iar **penalizarea maximă ajungea la 30%**.
- Penalizarea se aplică până la la **îndeplinirea condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă**.

Cu titlu de noutate absolută, Legea nr. 263 privind sistemul unitar de pensii publice introduce posibilitatea **pensionării anticipate parțiale fără penalizare pentru** persoanele care au locuit cel puțin 30 de ani în zonele afectate de poluarea remanentă datorită extracției și prelucrării minereurilor neferoase cu conținut de cupru, plumb, sulf, cadmiu, arseniu, zinc, mangan, fluor, clor, respectiv Baia Mare, Copșa Mică și Zlatna, pe o rază de 8 km în jurul acestor localități.

Aceste persoane vor putea beneficia de reducerea vârstei standard de pensionare cu **2 ani**, fără penalizarea prevăzută de lege.

CARE SUNT MĂSURILE DE REDUCERE A NUMĂRULUI DE PENSII DE INVALIDITATE NOI ȘI DE DESCURAJARE A PENSIONĂRILOR DE INVALIDITATE ABUZIVE, NEJUSTIFICATE MEDICAL?

1. Diversificarea condițiilor referitoare la stagiul de cotizare necesar în funcție de vârsta asiguratului a fost necesară pentru:

- *a asigura o mai bună corelare a vârstei asiguratului la data apariției stării invalidante cu stagiul de cotizare pe care îl putea realiza până la o anumită vârstă*. Măsura în favoarea tinerilor cu studii superioare care nu puteau realiza 5 ani (sau cel puțin jumătate din acest stagiul) pentru a se califica pentru acest tip de pensie.

- a elimina dispozitiile prea generoase ale prevederilor anterioare in contextul cresterii esalonate a varstelor standard de pensionare. Spre exemplu, este inechitabil ca o persoana (barbat) in varsta de 63 de ani sa fie inscrisa la pensie de invaliditate in conditiile in care, potrivit legislatiei anterioare, se cereau doar 12 ani si jumătate de stagiul de cotizare, comparativ cu o persoana de 63 de ani (barbat) care se pensioneaza pentru limita de varsta dar care a realizat stagiul complet de cotizare de aprox.32 de ani.

2. **Diminuarea punctajului stabilit pentru fiecare an de stagiul potential** acordat in cazul pensiilor de invaliditate.

Tipul pensiei de invaliditate	Legea 19/2000	Legea nr.263/2010
gradul I	0,75 puncte	0,70 puncte
gradul II	0,60 puncte	0,55 puncte
gradul III	0,40 puncte	0,35 puncte

Motivatie:

Diminuarea punctajului acordat pentru stagiul potential a fost necesara intrucat prevederile legislatiei anterioare s-au dovedit a fi:

- *mult prea generoase* in raport cu principiul contributivitatii (acest stagiul potential este perioada necontributiva);
- *profund inechitabile* din punctul de vedere al persoanelor asigurate care, in multe situatii, nu realizeaza – pe baza contributiilor – un punctaj asemanator.

Activitatea de expertiza medicala a fost regândită astfel:

- ❖ **Presupune o mai mare responsabilizare a medicului expert al asigurarilor sociale**, in sensul ca Raportul medical de evaluare completat de medicul expert al asigurarilor sociale va inlocui documentarul medical completat de medicul curant (specialist pentru boala principal invalidanta);
- ❖ **Intareste rolul Institutului National de Expertiza Medicala si Recuperare a Capacitatii de Munca in procedura de control si supraveghere** a modului de aplicare a criteriilor si normelor pe baza carora se face incadrarea in gradele de invaliditate. Astfel, CNPP și casele de pensii sectoriale, prin intermediul INEMRCM și al Comisiilor Centrale de Expertiză Medico - Militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații, după caz, **organizează, îndrumă și controlează activitatea de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă.**
- ❖ Comisiile medicale mentionate mai sus pot convoca, pentru expertizare suplimentara, pensionarul de invaliditate, concluziile expertizarii fiind obligatorii si definitive.
- ❖ **Are in vedere organizarea unor centre regionale de expertiza medicala si recuperare a capacitatii de munca** care, pe langa exercitarea unor atributii similare celor pe care – pana in prezent – le exercita INEMRCM, vor avea si misiunea solutionarii contestatiilor la deciziile de incadrare in grade de invaliditate;

- ❖ **Reverificarea dosarelor medicale la care există suspiciuni**, prin efectuarea de investigații suplimentare la unități agreate de centrele regionale, pe baza încheierii de convenții între casele de pensii și spitale, laboratoare, clinici de specialitate;
- ❖ **Verificarea încadrării în grad de invaliditate** a tuturor pensionarilor de invaliditate aflați în evidența Casei Naționale de Pensii Publice, prin sistemul de verificare și control al INEMRCM (Institutul și centrele regionale). Procesul a fost deja demarat conform prevederilor art. 6 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, în temeiul căruia a fost emis Ordinul 1418/2010 privind aprobarea Procedurii de încadrare în grade de invaliditate în vederea înscrierii la pensia de invaliditate și a Procedurii de verificare a încadrării în grad de invaliditate,

REDUCEREA VÂRSTEI DE PENSIONARE PENTRU PERSOANELE CARE AU DESFĂȘURAT ACTIVITĂȚI ÎN CONDIȚII DEOSEBITE ȘI/SAU SPECIALE DE MUNCĂ (GRUPA I ȘI/SAU A - II- A DE MUNCĂ) SE REGĂSEȘTE ÎN CUPRINSUL REGLEMENTĂRILOR LEGII NR. 263/2010 PRIVIND SISTEMUL UNITAR DE PENSII PUBLICE?

Potrivit noii legislații care reglementează sistemul unitar de pensii publice, persoanele care au desfășurat activitate în condiții deosebite, speciale sau alte condiții de muncă, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare în condițiile realizării stagiului complet de cotizare prevăzut de lege.

A.

În situația persoanelor care au realizat stagii de cotizare în **condiții deosebite** de muncă, reducerile vârstei standard de pensionare sunt cuprinse între 1 și 8 ani, în funcție de numărul anilor lucrați în aceste condiții (tabelul nr.1). **Stagiul minim** de cotizare realizat în condiții deosebite de muncă pentru care se acordă reducerea vârstei standard de pensionare este **de 6 ani**.

B.

De asemenea, vârsta standard de pensionare se reduce și în cazul persoanelor care au desfășurat activitate în **condiții speciale** de muncă, respectiv:

- a) în unitățile miniere, pentru personalul care își desfășoară activitatea în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă;
- b) activitățile de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I și II de expunere la radiații;
- c) activitățile din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, prevăzute de actele normative cu regim clasificat, emise până la data intrării în vigoare a prezentei legi;
- d) în aviația civilă, pentru personalul navigant prevăzut în anexa nr. 1;
- e) activitățile și unitățile prevăzute în anexele nr. 2 și 3;
- f) activitatea artistică desfășurată în profesiile prevăzute în anexa nr. 4;

dar și pentru persoanele care au lucrat în domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, respectiv în alte condiții de muncă (deosebite și speciale).

În această situație, reducerea vârstei standard de pensionare este cuprinsă între 1 și 13 ani, în funcție de stagiul de cotizare realizat în aceste condiții de muncă. Reducerea minimă este de 1 an și se aplică persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții speciale sau alte condiții de muncă de minim 2 ani (tabelul nr.2).

Reducerea vârstei standard de pensionare operează în **condițiile realizării stagiului complet de cotizare** prevăzut de lege în cazul persoanelor care au lucrat în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, respectiv cele prevăzute la art. 30.

Excepție!

Persoanele care au desfășurat activitate în domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, respectiv în alte condiții de munca (deosebite și speciale), beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare **în condițiile realizării stagiului minim de cotizare** prevăzut de lege, anexa nr. 6.

Reducerile vârstelor standard de pensionare, precum și cele prevăzute de alte acte normative **pot fi cumulate** fără ca reducerea totală să fie mai mare de 13 ani.

Vârstele de pensionare reduse în aceste condiții nu pot fi mai mici de 50 de ani pentru femei și de 52 de ani pentru bărbați, respectiv de 45 de ani pentru persoanele care au desfășurat activitate în domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale.

EXCEPȚII!

I.

Persoanele care și-au desfășurat activitatea **cel puțin 20 de ani**, în unitățile miniere, în subteran **cel puțin 50% din timpul normal de muncă** în luna respectivă, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 20 de ani.

Vârsta standard de pensionare nu poate fi mai mică de 45 de ani.

II.

Beneficiază de **reducerea vârstei** standard de pensionare **cu 15 de ani** persoanele care au realizat un **stagiul de cotizare de cel puțin 20 de ani** în următoarele profesii:

1. Balerin
2. Dansator
3. Acrobat
4. Jongler
5. Clovn
6. Călăreț de circ
7. Dresor de animale sălbatice
8. Solist vocal de operă și de operetă
9. Instrumentist la instrumente de suflat
10. Cascador

Vârsta standard de pensionare nu poate fi însă mai mică de 50 de ani.

TOTUȘI, în cazul balerinilor și acrobaților, vârsta de pensionare nu poate fi mai mică de **40 de ani pentru femei și 45 de ani pentru bărbați.**

III.

Persoanele care au desfășurat activități de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I și II de expunere la radiații și au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 15 ani în zona I de expunere la radiații sau de cel puțin 17 ani în zona a II-a de expunere la radiații, beneficiază de **pensie pentru limită de vârstă indiferent de vârstă.**

Stagiul complet de cotizare este de:

- 22 ani și 6 luni, în cazul celor care au desfășurat activitate în zona I de expunere la radiații;
- 25 de ani și 6 luni, în cazul celor care au desfășurat activitate în zona a II-a de expunere la radiații.